नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वनस्पति विभाग

वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र,सल्यान

आ.व २०८२/०८३ को सूचनाको हक सम्वन्धि स्वतःस्फूर्त प्रकाशन प्रतिवेदन २०८२

सूचनाको हक सम्वन्धि ऐन २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३)को प्रयोजनार्थ जानकारीका निमित्त प्रस्तुत गरिएको

(२०८२ साउन देखि असोज मसान्त सम्मको जानकारी समेटिएको)

१. वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र,सल्यानको स्वरुप र प्रकृति

नेपालमा विद्यमान जडिबुटि एवं गैह्रकाष्ठ वन पैदवारहरुको संकलन व्यापार प्रवद्धन र खेति विकास गर्ने उद्वेश्य लिई वि.स. १९९४ मा वनस्पति फाँटको रुपमा थालनि भई वि.स. २०१६ मा नेपालको वनस्पति विविधताको पहिचान,अध्ययन,अनुसन्धान र प्रविधिको विकास गरि वनस्पति स्रोतको सदुपयोग तथा प्रवर्द्धन गर्ने मुल उद्वेश्य लिई वनस्पति विभागको स्थापना भएको हो।आर्थिक वर्ष २०५६/५७ को विभागिय संगठनिक ढाँचा परिवर्तन गरिए अनुरुप वि.स.२०५६ सालमा विभिन्न ७ जिल्लाहरुमा वनस्पति कार्यालयहरुको स्थापना गर्ने क्रममा वन तथा वातावरण मन्त्रालय (साविकको वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय), वनस्पति विभाग अन्तर्गत वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र सल्यानको (साविकको जिल्ला वनस्पति कार्यालय) स्थापना भएको हो।कर्णाली प्रदेशको सल्यान जिल्लाको कपुरकोट गाँउपालिका ३ मूलपानी मा यो कार्यालय रहेको छ।फिल्ड इकाईको रुपमा मूलपानी वनस्पति उद्यान स्थापित छ।

जैविक विविधता महासन्धी १९९२ को धारा ८ र ९ मा स्व-स्थानिय र पर-स्थानिय संरक्षण गर्नुपर्ने भनी तोकिएकोमा महासन्धीको पक्षधर राष्ट्र नेपालले वनस्पति स्रोतहरुको स्व-स्थानिय र पर-स्थानिय संरक्षण, वैज्ञानिक अध्ययन, अनुसन्धान, प्रविधी विकास, जनचेतना अभिवृद्धि, शिक्षा र सदुपयोग गर्न विभिन्न वनस्पति उद्यानहरुको स्थापना र व्यव्स्थापन गरिरहेको छ।उपरोक्त उद्वेश्य पुरा गर्नका लागि नेपाल सरकार वन तता वातावरण मन्त्रालय, वनस्पति विभाग अन्तर्गत राष्ट्रिय वनस्पति उद्यान,जिल्ला मातहतमा १० र विश्व शान्ति जैविक उद्यान गरि जम्मा १२ वटा वनस्पति उद्यानहरु स्थापित भएका छन।वि.स.२०५६ सालमा नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गत वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र सल्यानको स्थापना भएसँगै सोही कार्यालयको फिल्ड इकाइको रुपमा मूलपानी वनस्पति उद्यानको स्थापना भएको हो।

२. वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र,सल्यानको काम कर्तव्य र अधिकार

- दुर्लभ, लोपोन्मुख, रैथानिय तथा संकटापन्न सूचिमा परेका वनस्पतिहरुको स्व-स्थानिय र पर-स्थानिय संरक्षण गर्ने।
- आर्थिक हिसाबले महत्त्वपूर्ण वनस्पतिहरुको सर्भेक्षण, अध्ययन,अनुसन्धान र खेती प्रविधि विकास गरि प्राप्त ज्ञान सिपलाई समुदायमा हस्तान्तरण गर्ने।
- शैक्षिक केन्द्रको रुपमा तथा पर्यटन विकासमा सहयोग पऱ्याउने।

३. निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र,सल्यानमा रहने कर्मचारी र कार्य विवरणः

क्र.सं.	दर्जा	श्रेणी	संख्या	पूर्ति	रिक्त	कार्य विवरण
१.	वैज्ञानिक अधिकृत	रा.प तृतीय	१	१	-	१.कार्यालयमा नियमित प्राविधिक, आर्थिक, प्रशासनिक कार्य गर्ने गराउने, २.वनस्पतिहरुको व्यवस्थापन,अनुसन्धान,विकास,परिक्षण र अध्ययन कार्य गर्ने ३.वनस्पति विकास प्रविधी लक्षित समूह सम्म पुर्याउन आवश्यक कार्यक्रम तयार पारी संचालन गराउनुको साथै संचालित कार्यक्रमहरुको निरिक्षण, सुपरिवेक्षण तथा प्रचार प्रसार गर्ने। ४.अधिनस्थ कर्मचारीहरुको कार्य सम्पादन मुल्याङकन गरी दण्ड पुरस्कार जस्ता विभागिय कारवाही गर्न वा आफ्नो राय सहित कार्यालय प्रमुखमा पेश गर्ने। ५.समय समयमा निर्दिष्ट गरिने अन्य काम कारवाहीहरु गर्ने
२.	लेखापाल	रा.प अनं. प्रथम	१	१	-	१.कार्यालयको आर्थिक कारोवारहरु गर्ने २.आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरिक्षण गराउने। ३.कार्यालयमा रहेको बेरुजुको फछ्यौट गर्न आवश्यक प्रमाण जुटाई सम्वन्धित निकायमा पेश गर्ने।
३.	असिष्टेन्ट बोटानिष्ट	रा.प अनं. प्रथम	१	१	-	१.स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम संचालन गर्न कार्यालय प्रमुखले निर्देशन दिए

						अनुसार जिम्मेवारी वहन गर्ने तथा सहायक वनस्पति अधिकृतलाई सहयोग गर्ने २.संचालित विकास मूलक तथा अनुसन्धान मूलक कामहरुको मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रगति विवरण तयार गरि कार्यालय प्रमुख्/सहायक वनस्पति अधिकृत समक्ष पेश गर्ने ३.आवश्यक जर्मप्लाज्म, विज विजन, सर्वेक्षण, संकलन कार्य गर्ने/सो कार्यमा सहयोग गर्ने। ४.कार्यालय प्रमुखले समय समयमा तोकेका अन्य कार्यालय सम्वन्धी कामहरु गर्ने।
४.	हे.फि.अ	रा.प अनं.दितिय	१	१	रिक्त	१.फिल्डमा रहेका बोटविरुवाहरुको तथ्यांकहरु तोकिएको आधारमा तयार गर्ने/पेश गर्ने २.अध्ययन अनुसन्धान तथा विकास सँग सम्वन्धित भए गरेका कामहरुको वस्तु स्थिती(विवरण) तयार गरि आफू माथिको अधिकारी समक्ष पेश गर्ने। ३.आफू मातहतका कर्मचारीहरुवाट कार्यक्रम संचालन सम्वन्धी भए गरेका समस्याहरु बुझि सम्वन्धित अधिकारी समक्ष जानकारी गराउने। ४.ज्यालादारी ज्यामीहरुका साथै नर्सरी नाईकेहरुको हाजिरी लिने। ५.कार्यालय प्रमुख तथा आफू माथिका अधिकारीले लगाएको अन्य कामहरु गर्ने गराउने।
५.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	४	४ करार	-	१.कार्यालय तथा अन्तर्गतका भौतिक फूर्वाधारहरुको सरसफाई,रेखदेख

						पालोपहरा गर्ने २.वनस्पति स्रोत सँग सम्वन्धित विविध कार्यक्रमहरु संचालन गर्नाका लागि जग्गा खनजोत,गोडमेल,विरुवा रोपण,मलजल आदि कामहरु गर्ने। ३.वनस्पति स्रोत सम्पदाको संकलन कार्यमा सहयोग गर्ने ४.कार्यालयका चिठ्ठी पत्रहरु तथा अन्य कागजातहरु आदान प्रदान गर्न सहयोग गर्ने। ५.अन्य भैपरी आउने कार्यहरुगर्ने।

४.निकाय बाट प्रदान गरिने सेवा

- कार्यक्षेत्र भित्र वनस्पति खोजी, पहिचान, संकलन एव संरक्षण
- सुगन्धित वनस्पतिको तेल प्रतिशत निर्धारण (अन्य केन्द्रको सहयोगमा)
- जडिबुटि खेति प्रविधी सम्वन्धी तालिम संचालन
- जडिबुटि विरुवा उत्पादन तथा वितरण
- मौशमी, बहुवर्षिय फूल विरुवा उत्पादन सजावट तथा वितरण
- उद्यान निर्माण, जडिबुटि खेती सम्वन्धी प्राविधिक सरसल्लाह प्रदान
- वनस्पति सम्वन्धि शैक्षिक जानकारी प्रदान
- आगन्तुकका अवलोकनका लागि वनस्पति उद्यान संचालन एवं ब्यवस्थापन

५.सेवा प्रदान गरिने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी,सम्बन्धित शाखा प्रमुख

सि.न	शाखाको नाम	पद	जिम्मेवार पदाधिकारी	सम्पर्क नं.	कार्य विवरण
१	प्राविधक शाखा	का. प्र. वैज्ञानिक अधिकृत	डा.मित्रलाल पाठक	०८८-५९०१२३ ९८५७८६१२२३	१.वनस्पतिको पहिचान गर्ने २.अन्य संघ संस्थाको जडिबुटि खेति तालिममा श्रोत व्यक्ति उपलव्ध गराउने
		असिष्टेन्ट बोटानिष्ट सूचना अधिकारी	दामोदर दहाल	९८५७८२६२७८	१.सुगन्धित वनस्पतिको तेल प्रतिशत निर्धारण २.जडिबुटि खेति प्रविधी सम्वन्धी जानकारी
		हे.फि.अ	रिक्त		१.जडिबुटि विरुवा वितरण
२	लेखा/प्रशासन शाखा	लेखापाल	पवन उपाध्याय	९८६८९३१९८५	१.आर्थिक कारोवार सम्वन्धी कार्य गर्ने,प्रशासनिक कार्य गर्ने
३	जिन्सी शाखा	हे.फिअ	रिक्त		१.जिन्सी व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्य गर्ने

६.सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधी

सि.नं.	प्रदान गरिने सेवा	लाग्ने दस्तुर रु.	लाग्ने अवधी	कै
१	स्थानिय वनस्पतिहरुको पहिचान	निशुल्क	बढीमा एक हप्ता	
२.	सुगन्धित वनस्पतिको तेल प्रतिशत निर्धारण	निशुल्क	दुई हप्ता	
३.	जडिबुटिका विरुवा वितरण	निशुल्क	तुरुन्तै	
४.	जडिबुटि खेती प्रविधी सम्वन्धी जानकारी	निशुल्क	तुरुन्तै	
५.	आयमुलक जडिबुटि खेती सहयोग कार्यक्रम	निशुल्क	आ.व शुरु भएको पहिलो चौमासिक भित्र निवेदन पेश गर्नुपर्ने।	

७.निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

क. निर्णय गर्ने प्रकृया सरकारी निर्णय प्रकृया सरलीकरण निर्देशिका २०६५ एवं सुचनाको हक सम्वन्धी ऐन,२०६४ लगायत प्रचलित कानुन बमोजिम

ख.निर्णय गर्ने अधिकारी
कार्यालय प्रमुख (बैज्ञानिक अधिकृत)

८.निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

प्रचलित कानुन बमोजिम बैज्ञानिक अधिकृत रहेको

<u>९.यो आ व को पहिलो त्रैमासिकमा सम्पादन गरेको कामको विवरण</u>

सि.नं.	सम्पादन गरेको काम	कामको परिमाण(साउन देखि असोज सम्म)	कै.
१	मौशमी फूल विरुवा उत्पादन	२५०० गोटा	
२	वहुवर्षिय फूल विरुवा उत्पादन	आ.व ०८२।०८३ कार्यक्रमा नरहेको	
३	चौतारी निर्माण साना	१ वटा	
४	जडिबुटि विरुवा उत्पादन	३००० गोटा	
५	साना नर्सरी निर्माण	-	
६	जडिवुटि खेती समवन्धि तालिम	प्रथम त्रैमासिक कार्यक्रममा नरहेको ।	
७	विद्यालयमा जडिवुटि समवन्धि जनचेतना कार्यक्रम	आ.व ०८२।८३ को कार्यक्रममा नरहेको	
८	पकेट क्षेत्र प्रवदन कार्यक्रम	आ.व ०८२।०८३ को कार्यक्रममा नरहेको	
९	प्राविधिक सेवा प्रदान समुह	आ.व ०८२।८३ को कार्यक्रममा नरहेको	
१०	जडिबुटि विरुवा वितरण	२६०० गोटा	
११	वृक्षारोपण क्षेत्रफल	२ हेक्टर	
१२	जडिबुटिमा आधारित उत्पादनको बजार अध्ययन	१ जिल्ला	
१३	संभावनायुक्त जैविकस्रोत पहिचान तथा अभिलेखिकरण	१ प्रदेश	

१० सुचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

कार्यालय प्रमुख:

नाम: डा.मित्रलाल पाठक

पद: बैज्ञानिक अधिकृत

सम्पर्क नं. /९८५७८६१२२३

सुचना अधिकारी:

नाम: दामोदर दहाल

पद: असिष्टेन्ट वोटानिष्ट

सम्पर्क नं. ९८५७८२६२७८

११.ऐन,नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सुची

- नेपालको संविधान (२०७२)
- निजामति सेवा ऐन २०४९ र नियमावली २०५०
- वन ऐन २०४९ र नियमावली २०५१
- वनस्पति संरक्षण ऐन २०६४
- साईटिस ऐन २०७३
- राष्ट्रिय निकुञ्ज र वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९
- जडिबुटि खेती प्रविधी कार्यविधी २०७५
- जडिबुटि विकासका लागि अनुदान सम्वन्धी कार्यविधी २०७५

१२.आ.व २०८२/०८३ प्रथम त्रैमासिक तर्फको हाल सम्मको वित्तिय प्रगति विवरण

क्र.सं.	विवरण	रकम रु.	कै.
१	राजश्व विवरण	-	हालसम्म कार्यक्रममा नरहेको
२	चालु खर्च (साउन, भदौ, असोज)	१२.६१	जम्मा ७६.०८ मा (तलब सहित)
३	पूँजिगत खर्च (साउन, भदौ, असोज)	१.२३	जम्मा १३.५ मा
४	हालसम्मको धरौटि जम्मा		
५	हाल सम्मको यस कार्यालयको बेरुजु		५०००० फर्छ्योट हुने क्रममा
६	जम्मा खर्च	१३.८४	

१३. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

नरहेको

१४.अघिल्लो आर्थिक वर्षमा कुनै कार्यक्रम वा आयोजना संचालन गरेको भए सोको विवरण

नरहेको

१५. वेभसाइट भए सो को विवरण

www.prcsalyan.gov.np नामक वेभसाइट संचालन रहेको ।

१६.सार्वजनिक निकायका सुचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएका भए सो को विवरण

- यस केन्द्रवाट सञ्चालित गतिविधी वनस्पति विभागको 'वनस्पति स्रोत' त्रैमासिक समाचार पत्रमा प्रकाशन हुने गरेको।
- अन्य प्रचार प्रसार मुलक सामाग्रीहरु leaflet, booklet, posters प्रकाशित गरि वितरण गर्ने गरिएको।
- आफ्नै प्रयासमा जडिबुटी सम्बन्धि जानाकारी अनलाइनखबरडटकम मा निरन्तर प्रकाशन भैरहेको ।